

شهروندان در برابر خبرنگاران

دروازه‌بانی خبر در عصر شبکه‌های اجتماعی

نوشته

روح‌الله انصاری، دکتر اکبر نصراللهی

دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها

۱۴۰۰

سرشناسه: انصاری، روح الله، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور: شهروندان در برابر خبرنگاران: دروازه‌بانی خبر در عصر شبکه‌های اجتماعی / نوشته روح‌الله انصاری، اکبر نصراللهی.
مشخصات نشر: تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی، دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۳۷۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۳۴-۹۹-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۳۴-۳۷۶.
عنوان دیگر: دروازه‌بانی خبر در عصر شبکه‌های اجتماعی.
موضوع: خبرنگاران و خبرنگاری -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: Reporters and reporting -- Social aspects -- Iran
موضوع: شبکه‌های اجتماعی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: Social networks -- Iran -- Social aspects
موضوع: رسانه‌های گروهی -- ایران -- مخاطبان
موضوع: Mass media -- Iran -- Audiences
شناسه افزوده: نصراللهی، اکبر، ۱۳۴۶-
شناسه افزوده: ایران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها
رده بندی کنگره: ۶۲۸.۸۱
رده بندی دیویی: ۶۴۰.۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۵۵۳۱۰

دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
با همکاری مؤسسه مطبوعاتی نشرآوران

شهروندان در برابر خبرنگاران
دروازه‌بانی خبر در عصر شبکه‌های اجتماعی
نوشته: روح الله انصاری، دکتر اکبر نصراللهی

چاپ اول: ۱۴۰۰، شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ایران چاپ
قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

ISBN: 978-964-9934-99-0

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۹۳۴ - ۹۹ - ۰

www.rasaneh.org

Email: info@rasaneh.org

نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوم، شماره ۱۱
تلفن: ۸۸۷۳۰۴۱۳، ۸۸۷۳۷۲۴۸، ۸۸۷۳۰۴۷۷ دورنویس:

فهرست

۱۳	 سر آغاز
۲۰	 پی نوشت
۲۱	 فصل اول: مطالعات جهانی
۲۱	 دروازه بانی خبر چیست؟
۲۲	 ۱. اشخاص حقیقی
۲۲	 ۲. رویه های مرسوم سازمانی
۲۲	 ۳. تأثیرات خارج سازمانی
۲۳	 ۴. جامعه یا ایدئولوژی
۲۳	 ظهور بازیگران تازه؛ موج اول: رسانه های آنلاین و روزنامه نگاری آنلاین
۲۶	 پیشروان
۲۷	 رسانه ها در وب جایگاه پیدا می کنند
۲۸	 دوران تثبیت
۳۰	 وبلاگ؛ ورود به یک جهان تازه تر
۳۲	 تجربه بحران های آنلاین برای رسانه های آنلاین
۳۲	 تولد شهروند خبرنگاران
۳۳	 مدل مناسب در ارتباط رسانه ها و شهروندان
۳۴	 روزنامه نگاری مشارکتی
۳۵	 ظهور بازیگران تازه؛ موج دوم: بومیان دیجیتال
۳۶	 ویکی لیکس و نقش تازه اینترنت به مثابه همکار رسانه
۳۷	 دورانی تازه در دوران تازه

۳۸	مهم‌ترین اثرات سایبرژورنالیسم بر جهان ژورنالیسم
۴۰	تأثیرات وب ۲.۰ بر جریان فناوری اطلاعات
۴۱	اهمیت داده‌ها
۴۱	طراحی رابط کاربری پویا
۴۲	وب ۲.۰ از کاربر می‌آموزد
۴۲	وب ۲.۰ به عنوان یک نرم‌افزار اجتماعی
۴۲	وب ۳.۰
۴۵	پی‌نوشت

۴۹	فصل دوم: خبر در دوران شبکه‌های اجتماعی
۴۹	شبکه‌های اجتماعی؛ دروازه ورود به عصر تازه
۵۰	شبکه‌های اجتماعی مجازی در اینترنت
۵۲	هر شخص یک موبایل، هر موبایل یک رسانه؛ انقلاب گوشی‌های هوشمند
۵۵	شبکه‌های اجتماعی در عصر گوشی‌های هوشمند
۵۶	شهروندخبرنگاران
۵۷	لندن، خاستگاه شهروندخبرنگاری
۵۸	تأثیر شهروندخبرنگاران در جریان انتقال خبر
۶۰	ابزارهای شهروندخبرنگاران در اینترنت
۶۱	محتوای تولیدشده از سوی شهروندخبرنگاران در رسانه‌های رسمی
۶۲	کنترل محتوای تولیدشده از سوی کاربران در سیستم‌های دروازه‌بانی رسمی
۶۳	دروازه‌بانان در برابر شهروندان
۶۴	شهروندان در برابر دروازه‌بانان
۶۶	باز شدن دروازه‌ها؛ یک آرمان اینترنتی
۶۸	رسانه‌ها تحت کنترل دولت یا شهروندخبرنگاران؟
۶۹	رسانه‌های رسمی، شبکه‌های اجتماعی و خبر
۷۲	عمل ژورنالیستی (Journalistic act) در برابر اخلاق ژورنالیستی (Journalistic ethic)
۷۳	روایت‌های شخصی کاربران شبکه‌های اجتماعی؛ یک عمل ژورنالیستی
۷۴	پژوهش والاس برای کشف یک سیستم دروازه‌بانی در الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی
۷۵	نشانه‌شناسی دروازه‌بانان دیجیتال
۷۵	یافتن عوامل جریان اطلاعات

۷۶	 مراحل انتقال پیام در اکوسیستم دیجیتال
۷۷	 مرحله ورودی
۷۷	 مفاهیم
۷۹	 معیار انتخاب (مرحله بهره‌وری) (throughput-stage) (Selection Criteria)
۸۰	 انتخاب فضای انتشار (مرحله خروجی) (Choices of Publication Space (output-stage))
۸۱	 مکانیسم دروازه‌بانی پلتفرم‌ها و دروازه‌بانی غیرمتمرکز
۸۲	 مدل‌سازی دروازه‌بانی به عنوان یک فرایند
۸۵	 تأثیر ابرکاربران (Super-Users)
۸۶	 تغییر ماهیت مفهوم و مضمون خبر از سوی دروازه‌بانان ثانویه
۸۷	 تأثیر امکانات پلتفرم‌ها در تغییر ماهیت یک خبر
۸۸	 پانویشت

۹۱	 فصل سوم: اخبار ویروسی
۹۱	 محتوای ویروسی چیست؟
۹۲	 مطالعات روی محتوای ویروسی
۹۲	 اخبار ویروسی و ارزش‌های خبری
۹۴	 اخبار ویروسی در رسانه‌های اجتماعی و سامانه‌های خبری
۹۵	 اخبار محبوب برای ویروسی شدن
۹۸	 نقش بات‌ها در محتوای ویروسی
۹۸	 بات چیست؟
۹۸	 بات‌های قانونی و مفید
۹۹	 بات‌های غیرقانونی و مخرب
۱۰۰	 نقش بات‌های شبه‌کاربر در رسانه‌های اینترنتی
۱۰۴	 یک بات چگونه شناسایی می‌شود
۱۰۵	 مبارزه با بات‌ها
۱۰۵	 پانویشت‌ها

۱۰۷	 فصل چهارم: خبر در رسانه‌های اجتماعی بر اساس نظریه اشاعه نوآوری‌ها
۱۰۷	 تعریف نظریه
۱۰۹	 نقش اینترنت در گسترش اشاعه نوآوری‌ها

نقش نظریه اشاعه نوآوری‌ها در انتشار خبر در رسانه‌های اجتماعی	۱۰۹
عوامل مؤثر از نفوذ فردی رهبران افکار بر اشتراک‌گذاری خبر	۱۱۰
نفوذ فردی (Individual influence)	۱۱۱
خودآدراسی از رهبری افکار (Self-perception of opinion leadership)	۱۱۱
خودپنداری از جست‌وجوی افکار (Self-perception of opinion seeking)	۱۱۲
ویژگی‌های شبکه‌های انتشار (Characteristics of diffusion networks) و هم‌رنگی (Homophily)	
میان کاربران	۱۱۳
قدرت استحکام تارهای ارتباطی (Tie strength)	۱۱۴
درک عناصر خبری (Perceptions of news attributes) در فضای هم‌رنگ ارتباطی	۱۱۵
نتایج در سطح فردی	۱۱۸
نتایج در سطح شبکه	۱۱۸
نتایج در سطح عناصر خبری	۱۱۹
نقش منبع خبر در اعتباربخشی روایت رهبران افکار در شبکه‌های اجتماعی	۱۲۰

فصل پنجم: خبر در شبکه‌های اجتماعی و نظریه شکاف آگاهی	۱۲۵
جریان ارتباطات در جهان امروز در برابر نظریه‌های دروازه‌بانی	۱۲۹
درک اشتراک اخبار در میان رسانه‌های اجتماعی	۱۳۰
پی‌نوشت	۱۳۲

فصل ششم: دروازه‌بانی شبکه‌ای در فضای مجازی	۱۳۳
خرده‌فرهنگ مجازی	۱۳۴
دروازه‌بانی شبکه‌ای	۱۳۷
دروازه‌بانی شبکه‌ای در برابر دروازه‌بانی سنتی	۱۳۹
پی‌نوشت	۱۴۲

فصل هفتم: مطالعات ایرانی	۱۴۳
رسانه‌های اجتماعی در ایران؛ مجاز و غیرمجاز	۱۴۳
ایران در گذر از موج سوم به چهارم ارتباطات؛ داستان اینترنت در ایران	۱۴۵
ورود اینترنت به ایران	۱۴۵
نوسازی ارتباطات ایران بر پایه اینترنت	۱۴۶

سر آغاز

زنی میان سال است از روستایی در جنوب استان چهارمحال و بختیاری. از لچکی که به سر دارد، می توان حدس زد از قوم بختیاری است. زنانی مثل او را در عکس های کارت پستال طبیعت ایران زیاد دیدیم؛ عکس هایی رنگی و زیبا از زنان عشایر که با لباس های محلی رنگارنگشان کنار چادرها یا کلبه ها نشسته اند، می خندند و تصویرشان روی دیوار خانه ها و آژانس های مسافرتی می رود. آن «زنه» (ایران) را گوگل کنیم، حتماً تصاویر مثل این را زیاد خواهیم دید. اما عکس این زن فرق می کند. چشمان خسته اش جایی خارج کادر را می نگرد و صورتش را با یک ماسک پوشانده. عکس زننه با یک دوربین حرفه ای، که با یک گوشی موبایل هوشمند گرفته شده. در یک گراند خبری، طبیعت افسانه ای چهارمحال نیست، او وسط یک خیابان در شهرستان لردگان در جنوبی ترین نقطه استان ایستاده و یک کاغذ ۳ را مقابلش گرفته. روی کاغذ این عبارات زیر هم پرینت شده: #چ آی وی، #سرنگ های آلوده، #شبکه بهداشت، #مردم قربانی. عکس او حالا میلیون ها بار بیشتر از تصویر همیشگی و زیبای قوم بختیاری و طبیعت چهارمحال در اینترنت و شبکه های اجتماعی دیده شده است.

